Gemeente Rotterdam

Maatschappelijke Ontwikkeling
Zorg, Ouderen, Jeugdzorg
Ronald Buijt

Van: L. Ooijen, D. Verhof, M. van den Berg
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2308-2412 - 23bo007376

Onderwerp: Voortgang Inkoop Wmo-maatwerkondersteuning

Datum: 19 september 2023

Aan de commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport

Onderwerp
Voortgangsbrief Inkoop Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp

Op welke gronden deze brief?/ Waarom nu voorgelegd?
In het beleidsplan 'Heel de Stad', door uw raad besproken en vastgesteld op 28 januari 2021 en 4 februari 2021, heeft uw raad de ambities vastgelegd ten aanzien van maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp in Rotterdam.

Tussen 2022 en 2025 start de nieuwe contractperiode voor vier grote inkoopsporen:
- Welzijn (reeds gestart per 1 juni 2022);
- Jeugdhulp (reeds gestart per 1 januari 2023);
- Wijkteams (start per 1 januari 2024).
- Wmo-maatwerkondersteuning, inclusief gezins- en huiselijk geweldarrangementen (voorbereiding gestart voor nieuwe contractperiode vanaf 1 januari 2025);

De vier inkoopsporen vervullen een belangrijke rol in het realiseren van de ambities en doelen van Heel de Stad. Samen vormen de inkoopsporen essentiële schakels in de totale gemeentelijke inzet op maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp.

De inkoopstrategieën van voornoemde sporen zijn in de eerste helft van 2021 door uw raad besproken en vastgesteld. Op basis van de inkoopstrategieën zijn de aanbestedingen voorbereid en worden/zijn deze uitgevoerd.

Middels deze brief informeer ik u over de voortgang van het inkoopspoor Wmo-maatwerkondersteuning en wijkteams. De nieuwe welzijnsopdracht en nieuwe jeugdhulpopdrachten zijn reeds gestart op respectievelijk 1 juni 2022 en 1 januari 2023, en worden niet meer in deze voortgangsbrief betrokken.

De laatste integrale voortgangsbrief van alle inkoopsporen is van april 2023 (23bb002692).

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:
N.v.t.

Toelichting:
Hieronder volgt een toelichting op de voortgang van inkoopspoor Wmo-maatwerkondersteuning en Wijkteams.

Wmo-maatwerkondersteuning

Huidige continuïteitscontracten

In de vorige voortgangsbrieven bent u geïnformeerd over het intrekken van de aanbestedingsprocedure van 2021/2022 na kort gedingen. De gemeente heeft daardoor een versnelde inkoopprocedure moeten doorlopen zodat de gemeente op tijd (d.w.z. voordat de lopende contracten eindigden) nieuwe contracten met zorgaanbieders kon sluiten. De gemeente heeft tussentijdse contracten afgesloten om de zorgcontinuïteit te waarborgen. Deze contracten zijn ingegaan op 1 januari 2023, hebben een initiële looptijd van één jaar en kennen twee verlengingsmogelijkheden van een jaar.

Voorbereiding nieuwe contractperiode vanaf 1 januari 2025

Momenteel is de nieuwe inkoopronde van Wmo-maatwerkondersteuning in voorbereiding. Het streven is om toe te werken naar nieuwe contracten per 1 januari 2025. Om deze planning te realiseren zal de aanbesteding eind dit jaar starten. Voorafgaand aan de start van de aanbesteding is het via consultaties mogelijk voor zorgaanbieders en cliëntenorganisaties om input te leveren voor de inkoopopdrachten.

Aanscherping inkoopstrategie Wmo-maatwerkondersteuning

De basis van de nieuwe inkoop is het beleidsplan Heel de Stad, inclusief de aanscherpingen van het beleidsplan (22bb008511), en de door uw raad in 2021 vastgestelde inkoopstrategie Wmo-maatwerkondersteuning (20bb17409 en 20bb17407). Deze inkoopstrategie volstaat nog steeds voor de aankomende inkoop. Zo worden onder meer de ambities semimurale ondersteuning, housing first-arrangement, gezinsarrangement en huiselijk geweldarrangement gerealiseerd. Verder beoog ik een langduriger looptijd dan de huidige contracten (zie de tabel onderaan de brief).

Wel nopen de huidige ontwikkelingen, zoals oplopende cliëntaantallen, toegenomen zorgzwaarte en oplopende tekorten op de arbeidsmarkt, mij ertoe om de inkoopstrategie op onderdelen aan te scherpen. Hierbij maak ik gebruik van tussentijdse resultaten die beschikbaar zijn gekomen uit een intensief proces vanuit de Bestuursopdracht Zorg waarbij ook de stakeholders uit het veld betrokken zijn (zie verderop in deze brief). Hieronder staan de aanscherpingen uitgewerkt:

Leidende principes Wmo-maatwerkondersteuning

In de bestaande leidende principes is focus aangebracht, en daarnaast is nadrukkelijk het principe van uitvoerbaarheid en financierbaarheid toegevoegd. De principes ondersteunen bij het maken van keuzes.

De leidende principes zijn:

1. Rotterdammer neemt regie over zijn leven: Wmo-maatwerkondersteuning stimuleert de ontwikkeling naar zelfstandigheid.
2. Passend aanbod voor doelgroepen: Het aanbod is passend bij de ondersteuningsbehoefte van de diverse doelgroepen. Het zorgaanbod is bovendien licht waar dat kan en zwaar en/of gespecialiseerd waar dat moet. Meestal is er keuzemogelijkheid in zorgaanbieders voor cliënten. Keuzevrijheid is echter geen doel op zich. Het beschikbaar houden van voldoende en passend aanbod is dat wel en om dit te bereiken kan het soms nodig zijn om de ruimte aan keuzemogelijkheid in te perken.
3. Rotterdammers in een kwetsbare situatie eerst: Er is een grens aan de beschikbaarheid van Wmo-maatwerkondersteuning. Deze dient bovenal terecht te komen bij wie dat het meest nodig hebben.
4.Voorkomen, verplaatsen, vervangen: Geïndiceerde zorg inzetten is geen automatisme. Niet elke hulpvraag kan en hoeft te worden beantwoord met zorg. Rotterdammers dienen zoveel mogelijk hun eigen netwerk, informele hulp en voorliggende voorzieningen in de wijk te benutten. Ouder worden en/of het hebben van een beperking gaat vaak gepaard met ongemak. Dit kan niet altijd volledig worden gecompenseerd. De ondersteuning richt zich vooral op het leren accepteren van en omgaan met ouderdom en/of de beperking. Zorgaanbieders hebben daarnaast de opgave om duurdere of arbeidsintensieve zorg te vervangen door lichtere vormen van zorg en ondersteuning. Gedigitaliseerde ondersteuning kan hier onderdeel van uitmaken.
5. Uitvoerbaar en financierbaar: Wmo-maatwerkondersteuning is eenvoudig(er) georganiseerd, kosteneffectief (maximaal effect ten opzichte van de kosten) en doet efficiënt beroep op beschikbare arbeidscapaciteit. De stijging in zorgkosten wordt afgeremd.
6. We werken impactgericht: Samen met aanbieders werkt de gemeente doorlopend aan leren en verbeteren: wat werkt en draagt écht bij aan de ontwikkeling van cliënten en de maatschappelijke doelen.

Integraliteit van het Wmo-arrangementenmodel blijft centraal staan

Sinds 2015 werkt de gemeente met integrale Wmo-arrangementen. De gemeente contracteert zorgaanbieders die het volledige pakket aan ondersteuning kunnen bieden voor een cliëntgroep. De zorgaanbieder is verantwoordelijk voor het bieden van samenhangende, integrale ondersteuning aan de cliënt.
Het eerdere voornemen uit 2021 om dagbesteding en hulp bij het huishouden (ook) apart in te kopen wordt in de aankomende inkoop niet doorgezet. Het belangrijkste argument hiervoor is dat daarmee 'knippen' of 'schotten' in de geboden ondersteuning worden voorkomen, waardoor de regie op integrale, samenhangende ondersteuning aan de cliënt behouden blijft. Het integrale model beantwoordt beter aan het principe om de Wmo-maatwerkondersteuning in de toekomst eenvoudig(er) en uitvoerbaar te houden. Daarnaast blijft mantelzorgondersteuning met verblijf (ondersteuning waarbij de cliënt één tot enkele nachten per week bij een zorgaanbieder logeert om de mantelzorger te ontlasten) behouden als maatwerkvoorziening. Intensivering door er een algemene voorziening logeerzorg Wmo van te maken, blijft achterwege. In het kader van de zogenaamde 3% besparingsopdracht (waarover u een separate brief van mij heeft ontvangen) is besloten om deze extra investering niet te doen.

BOZ voorstellen

In juni jl. bent u door wethouder Achbar en mij geïnformeerd (23bb004470) over de voortgang van de Bestuursopdracht Zorg en de ideeën die in dit proces door partijen in het veld zijn aangedragen die bijdragen aan de toekomstbestendigheid van het stelsel van Wmo (en jeugdhulp). Een deel van de ideeën kunnen (deels) overgenomen worden in deze inkoopronde, of er kunnen mogelijkheden in de inkoop opgenomen worden om tijdens de looptijd van het contract ontwikkeling op het onderwerp te laten plaats vinden.

Daarnaast kan een deel van de voorstellen los van de inkoop opgepakt worden, of zijn bruikbaar voor de inkoop op de langere termijn.

Voorbeelden van ideeën die een plek kunnen krijgen in de aankomende inkoop:

- Meer aandacht voor gezamenlijk sturen op uitstroom en afschalen van zorg;
- Versterken van de verbinding tussen zorg en het voorliggende veld en informele zorg;
- Het kunnen inzetten van instrumenten om te sturen op het volume als dat nodig is. Beschikbare zorg moet in ieder geval terecht komen bij de Rotterdammers in de meest kwetsbare situaties;
- Vereenvoudigen van de uitvoerende processen waar mogelijk. Denk aan een pilot waarbij (her)indicatiestelling of vraagverheldering (deels) door zorgaanbieders wordt gedaan.
- Meer inzetten op ambulante begeleiding in plaats van intramuraal wonen.

Nadere concretisering van de ideeën volgt de komende periode voorafgaand aan de aanbesteding. Aanbieders en cliëntenorganisaties krijgen de mogelijkheid om via marktconsultaties input te leveren.

Wijkteams

De aanbesteding wijkteams is op 31 januari 2023 gestart en volgens planning in juli 2023 afgerond. Dat betekent dat duidelijk is welke organisaties vanaf 1 januari 2024 personeel zullen leveren aan onze 43 wijkteams.

Er zijn een klein aantal wijzigingen. De meeste huidige aanbieders zijn weer gegund per 1 januari 2024. Op het onderdeel Jongerencoaches is er één wijziging. Daar zijn nu, binnen de huidige contractperiode, twee combinaties actief: JOZ/Enver en Wmo Radar/Exodus/Futuro. Dat maakte dat er te veel variatie was in gehanteerde methodieken en opleidingen van deze jongerencoaches. Daarom is ervoor gekozen om nog maar met één combinatie verder te gaan, zoals binnen de andere onderdelen van het wijkteam ook al het geval was. Per 1 januari 2024 is de combinatie Wmo Radar/Exodus/Futuro gegund om alle jongerencoaches te leveren. Binnen de combinatie die gegund is op het onderdeel Mensen met een beperking zal Middin vanaf 1 januari 2024 niet langer deelnemen.
Deze wijzigingen betekenen dat ca. 25 medewerkers een aanbod krijgen van de nieuw gegunde werkgever, zodat deze medewerkers (als zij daarvoor kiezen) kunnen blijven werken in het wijkteam. De overige ca. 900 wijkteammedewerkers kunnen uiteraard ook blijven werken voor de wijkteams van Rotterdam. Op deze manier is de continuïteit van zorg gegarandeerd.
Met de nieuwe contracten kunnen we verder aan het partnerschap bouwen zodat de wijkteams de vele duizenden Rotterdammers met vaak complexe ondersteuningsvragen kunnen blijven ondersteunen.

Overzicht vanaf 1 januari 2024:

Jeugd GGZ:	Parnassia Groep (Youz)
Jongeren:	Combinatie Wmo Radar, Exodus en Futuro
Mensen met een beperking:	Combinatie MEE, ASVZ en Pameijer
Jeugd en gezin:	Enver
GGZ Volwassenen:	Parnassia Groep (Antes en Indigo)
Ouderen:	SOL
Volwassenen:	Combinatie DOCK, Wmo Radar en CVD

Looptijden van de nieuwe overeenkomsten

In onderstaand overzicht zijn de looptijden van de inkoopsporen te zien.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Welzijn		5 jr en 7 mnd (vanaf 1 juni 2022)					Optie		Optie		
Jeugdhulp lokaal			3 jr (vanaf 1 jan 2023)		Optie		Optie		Optie	Optie	
Jeugdhulp regionaal		6 jr (vanaf 1 jan 2023)						Optie		Optie	
Wmo-maatwerkondersteuning		Tussentijds contract		3 jr (vanaf 1 jan 2025)			Optie		Optie	Optie	
Wijkteams			3 jr (vanaf 1 jan 2024)			Optie		Optie		Optie	

Toelichting op de tabel
De indeling van de contractduur voor welzijn, jeugdhulp en wijkteams staan nu vast (de contracten zijn gesloten). Voor Wmo-maatwerkondersteuning is hierboven het voornemen weergegeven, en zodra de contracten zijn gegund, staat de indeling van de contractduur vast.
Alle overeenkomsten bevatten diverse optietermijnen zodat de gemeente zowel een duurzame relatie kan aangaan met aanbieders als flexibel kan blijven om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. De optietermijnen betreffen maximale termijnen, en er kan bij het verlengen dus ook voor een kortere termijn worden gekozen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Financieel
Momenteel is duidelijk dat er structurele tekorten bij alle gemeenten zijn in het sociaal domein. Samen met andere gemeenten zijn we vanuit de gemeente Rotterdam met het Rijk in gesprek over de tekorten op Wmo en jeugdhulp. De VNG en Rotterdam volgen dit op de voet en proberen consequent invloed uit te oefenen om de Wmo 2015 en de Jeugdwet toekomstbestendig te houden. Daarnaast heeft het college een Bestuursopdracht Zorg vastgesteld (22bb008511), waarin de opdracht is gegeven om uitvoering te geven aan noodzakelijke maatregelen voor de houdbaarheid van de Wmo en Jeugdhulp.

De gemeente moet zich houden aan artikel 5.4 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 (dit wordt ook wel de “AMvB reële prijs Wmo 2015” genoemd). Een vergelijkbaar artikel in het Besluit Jeugdwet is in de maak. Dit betekent dat het opstellen van de tarieven zorgvuldig moet gebeuren en dat er sprake moet zijn van reële tarieven, waarmee aanbieders in staat worden gesteld de gevraagde ondersteuning te leveren. In de Kadernotitie Inkoopstrategieën, door uw raad vastgesteld begin 2021, staan de kaders vastgelegd waaraan de nieuwe tarieven dienen te voldoen, zoals jaarlijkse indexering. Deze kaders zijn in lijn met de AMvB reële prijs. Voorafgaand aan ieder inkooptraject is een onafhankelijk tarievenonderzoek uitgevoerd door een daartoe gespecialiseerd adviesbureau om te komen tot reële tarieven. Onderdeel van het tarievenonderzoek is een consultatie bij aanbieders waarin aanbieders inbreng kunnen geven over de parameters en de onderbouwing. In de raming van de zorguitgaven wordt rekening gehouden met tariefstijgingen door indexatie en tariefherijkingen.

Voor aankomend jaar (vanaf 2024) wordt een significante stijging van de uitgaven aan welzijn, wijkteams, Wmo-maatwerkondersteuning en jeugdhulp als gevolg van tussentijdse cao-aanpassingen verwacht. Een belangrijk deel van die aanpassingen betreffen aanzienlijke loonstijgingen die via de jaarlijkse indexering (o.a. op basis van de OVA (Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) in de tarieven worden verdisconteerd.

De algemene uitkering en de integratie uitkeringen van het Rijk zijn structureel van aard en worden jaarlijks gecorrigeerd voor inflatie. De wijze waarop het Rijk dit doet, wijkt echter af van de wijze waarop de gemeente de lastenbudgetten indexeert die door deze rijksmiddelen worden gedekt. Per saldo leidt dit voor de gemeente tot een financieel na- of voordeel. E.e.a. wordt nauwlettend gevolgd en zoals gebruikelijk zijn eventuele financiële effecten onderdeel van de Voorjaarsnota 2024.

Juridisch
De inkoopstrategieën passen als volgt in de Wmo2015 en de Jeugdwet:

- Op grond van de Wmo2015 en de Jeugdwet heeft de gemeenteraad het beleidsplan 'Heel de stad' vastgesteld.
- De wijze waarop vervolgens de inkoop wordt gerealiseerd (de concrete inkoopstrategieën) op basis van het beleidsplan is een bevoegdheid van het college. Vanwege het belang en de omvang van deze inkoopstrategieën heeft het college de inkoopstrategieën door de gemeenteraad laten vaststellen.
- Op grond van de Wmo2015 en de Jeugdwet stelt de gemeenteraad bij Verordening de regels vast die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het beleidsplan en de wijze waarop is ingekocht. Daartoe zal, parallel aan de ingangsdata van de nieuwe contracten voor Jeugdhulp, Wmo-maatwerkondersteuning en Wijkteams, een gefaseerde wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
- De eerste fase betrof de wijzigingen voor Jeugdhulp en enkele algemene wijzigingen die zijn ingegaan op 1 januari 2023 (link).
  De tweede fase betreft de wijzigingen voor het Wmo-deel, die volgens planning 1 januari 2025 ingaan. Derhalve wordt in het najaar van 2024 een voorstel ter wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018 aan de gemeenteraad voorgelegd. Hierin zullen de in de inkoopstrategieën en aanbestedingsbestekken voorgenomen wijzigingen terugkomen. Tevens worden de bijbehorende nadere regels en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp resp. door en namens het college vastgesteld.
  Bovengenoemde geldt alleen voor wijzigingen die nodig zijn voor de inkoop, en indien in de tussenliggende periode wijzigingen nodig zijn (voor bijvoorbeeld pgb's) worden die uiteraard aan uw raad voorgelegd.

- Tot het moment van vaststelling door de raad geldt de huidige, ongewijzigde Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018 voor de gemeentelijke uitvoering van de Wmo2015 en de Jeugdwet.

Ik vertrouw er op u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

R. Buijt
Wethouder Zorg, Ouderen en Jeugdzorg